

Lupa-arkkitehdin esteellisyyden ratkaiseminen seurakuntatalon purkamislupasta tehdyssä oikaisuvaatimusasiassa

Rakennus- ja ympäristölautakunta 24.03.2026
23/10.03.00.08/2026

Valmistelija	Oikeudellinen avustaja Eevi Haaja etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi , puh. 09 29671 (vaihte)
Päätösehdotus	Johtava rakennustarkastaja Grönroos Daniel Rakennus- ja ympäristölautakunta katsoo, että hallintolaissa säädetyt esteellisyysperusteet eivät täyty lupa arkkitehdin osalta seurakuntatalon purkamislupaa tai siihen liittyvää oikaisuvaatimusta käsiteltäessä.
Käsittely	
Päätös	
Tiedoksi	
Selostus	Asian tausta Lupa-arkkitehti on ratkaissut seurakuntataloa koskevan purkamislupahakemuksen 22.12.2025 § 598. Lupapäätöksestä on tehty oikaisuvaatimus, jonka lupa-arkkitehti on valmistellut rakennus- ja ympäristölautakunnalle. Rakennus- ja ympäristölautakunta päätti 24.2.2026 § 27 palauttaa oikaisuvaatimusta koskevan päätösesityksen valmisteluun. Rakennus- ja lautakunnan päätöksessä sanotaan: "Rakennus- ja ympäristölautakunta päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi viranhaltijan mahdollisen esteellisyyden vuoksi. Asia tuodaan seuraavaan kokoukseen toisen viranhaltijan valmistelemana ja esittelemänä." Hallintolain 29 §:n mukaan virkamiehen (sovelletaan myös viranhaltijoihin) esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä. Lautakunta ei ole ratkaissut kysymystä lupa-arkkitehdin esteellisyydestä, vaan se on vain todennut, että esittelijä on mahdollisesti esteellinen. Lautakunnan päätöksessä ei myöskään ole esitetty, millä perusteella lupa-arkkitehti olisi ollut esteellinen. Lisäksi ongelmaksi muodostuu se, että lautakunnan päätöksen myötä jää epäselväksi, missä vaiheessa lupa-arkkitehdin esteellisyys olisi syntynyt. Lautakunta on ottanut kantaa vain oikaisuvaatimuksen käsittelyyn, vaikka lupa-arkkitehti on käsitellyt myös lupapäätöksen, josta oikaisuvaatimus on tehty. Mikäli lautakunta katsoisi, että lupa-arkkitehti on ollut esteellinen käsittelemään seurakuntatalon purkamislupaa, tulisi sen kumota purkamislupapäätös ja määrätä sen käsittelyyn esteetön viranhaltija. Lisäksi, jos lautakunta näin päättää, on esteettömälle viranhaltijalle delegoitava toimivalta purkamislupaa ratkaisemiseen, sillä tällä hetkellä ainoastaan lupa-arkkitehdillä on toimivalta ratkaista suojelukohteiden purkamislupia. Edellä mainittu huomioon ottaen rakennus- ja ympäristölautakunnan on tehtävä päätös lupa-arkkitehdin esteellisyydestä ja perusteltava se. Mikäli rakennus- ja ympäristölautakunnalle tuotaisiin päätösesitys

oikaisuvaatimusasiassa toisen viranhaltijan valmistelemana ja esittelemänä ilman, että lupa-arkkitehdin esteellisyttä koskevaa kysymystä olisi ensin ratkaistu ja perusteltu, olisi kyseessä menettelyvirhe. Mahdollisen muutoksenhaun yhteydessä menettelyvirhe taas tarkoittaisi sitä, että hallinto-oikeus kumoaisi lautakunnan päätöksen ja palauttaisi sen lautakunnalle.

Esteellisyysperusteet

Virkamiehen esteellisyysperusteet on lueteltu hallintolain 28 §:ssä. Esteellisyysperusteita sovelletaan myös kunnan viranhaltijaan, työntekijään ja luottamushenkilöön. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 1-6 kohtien mukaan virkamies on esteellinen, jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen, hän tai hänen läheisensä edustaa tai avustaa asianosaista, päätös tuo erityistä hyötyä tai haittaa hänelle tai hänen läheiselleen, hän on palvelus- tai toimeksiantosuhteessa asianosaiseen, hän tai hänen läheisensä on johdossa yhteisössä, jota asia koskee tai jos hän tai hänen läheisensä on viraston tai laitoksen johtokunnassa ja asia koskee sen ohjausta tai valvontaa. Saman momentin 7 kohdan mukaan virkamies on esteellinen, jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Tässä tapauksessa on selvää, etteivät kohdissa 1-6 tarkoitetut perusteet tule kysymykseen, vaan arvioitavaksi tulee kohta 7 eli ns. yleislausekejäävi. Hallintolain esitöissä yleislausekejäävistä sanotaan mm. seuraavaa: Puolueettomuuden vaarantavan erityisen syyn on oltava ulkopuolisen havaittavissa ja sen puolueettomuutta vaarantavan vaikutuksen tulee olla suunnilleen samanasteinen kuin erikseen määritellyissä esteellisyysperusteissa. Esitöiden mukaan asian aikaisempaan käsittelyyn osallistuminen ei ole katsottu tekevän virkamiehestä esteellistä asiaa koskevan oikaisuvaatimuksen käsittelyyn. Esimerkkeinä yleislausekejäävin perusteella arvioitavista tilanteista esitöissä mainitaan tilanteet, joissa virkamies on asianosaisen vastapuoli tai julkinen vihamies, samoin kuin ne tilanteet, joissa virkamiehen ja asianosaisen välillä vallitsee kiinteä ystävyys suhde tai yhtiökumppanuus. Yleislausekkeen perusteella arvioitaisiin myös niin sanottua esimiesjääviyttä eli virkamiehen puolueettomuuden vaarantumista esimiehen esteellisyyden vuoksi. (HE 72/2002 vp, s. 82)

Oikeuskäytännössä on katsottu, ettei se, että virkamiehellä on mielipide asiasta tai hän on julkisesti esittänyt mielipiteensä asiasta, tee hänestä esteellistä. Esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO:2004:16 kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimineen lupa- ja valvontajaoston puheenjohtajan ei katsottu olleen esteellinen käsittelemään ympäristölupa-asiaa, vaikka hän oli sanomalehtihaastattelussa esittänyt ennakkokäsityksensä siitä, että lupa tulee sallia sekä perustellut seikkoja, jotka puhuvat vastakkaista ratkaisua vastaan. Sen sijaan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO:2019:4 kunnanhallituksen puheenjohtajan katsottiin olleen esteellinen käsittelemään järjestöille myönnettyjä avustuksia koskevaa oikaisuvaatimusta, kun hän oli sanomalehdessä ilmestyneessä mielipidekirjoituksessa kutsunut oikaisuvaatimuksia turhiksi ja kehottanut järjestöjä painostamaan valittajaa lopettamaan muutoksenhaun avustuspäätöksistä.

Esteellisyttä koskevien säännösten keskeisenä tarkoituksena on varmistaa, ettei päätöksenteko kunnan hallinnossa tapahdu epäasiallisilla perusteilla päätöksentekoon osallistuvalla henkilöllä asiaan tai

asianosaiseen olevan suhteen vuoksi. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että virkamiehen katsottaisiin olevan esteellinen ns. varmuuden vuoksi, ja toimielimen jäsenen jääväminen aiheutta muodostaa menettelyvirheen. Tapauksessa KHO:2021:163 kunnanvaltuusto oli päättänyt valtuutetun olevan esteellinen, eikä hän näin ollen ollut saanut osallistua asian käsittelyyn. Todellisuudessa valtuutettu ei kuitenkaan ollut ollut esteellinen, joten valtuuston päätös kumottiin, sillä se oli aiheettoman jääväämisen vuoksi syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Sillä, että asian selkeä äänestystulos huomioon ottaen valtuuston käsittelemän asian lopputulos ei olisi ollut toinen, vaikka jääväty valtuutettu olisi ollut paikalla.

Lupa-arkkitehdin toiminta

Lupa-arkkitehti on järjestänyt lautakunnan jäsenille mahdollisuuden tulla katsomaan dokumenttielokuvaa, jossa kerrotaan arkkitehti Juha Leiviskän työstä. Leiviskä on suunnitellut seurakuntatalon laajennusosan, jonka purkamisluvan lupa-arkkitehti on hylännyt. Elokuvastä lähetettiin lautakunnan jäsenille viesti ennen kokouksen asialistan lähettämistä.

Lisäksi kokouskutsussa asia on ilmaistu seuraavasti: "Ennen kokouksen alkua klo 16.15 alkaen on mahdollisuus tulla katsomaan kokoushuone Ervastiin arkkitehti Juha Leiviskän elämäntyöstä tehtyä dokumenttielokuvaa "Valonsieppaaja". Elokuvan kesto on n. 30 minuuttia. Juha Leiviskä on suunnitellut myös Kirkkonummen seurakuntatalon, jonka purkamisluvasta tehty oikaisuvaatimus käsitellään tässä kokouksessa."

Lisäksi lupa-arkkitehti lähetti lautakunnan jäsenille sähköpostitse Powerpoint-esityksen, joka hänen oli tarkoitus näyttää oikaisuvaatimuksen käsittelyn yhteydessä lautakunnan kokouksessa. Myöhemmin lupa-arkkitehti lähetti vielä toisen sähköpostin, jonka liitteenä oli uusi versio Powerpoint-esityksestä.

Lupa-arkkitehdin kanta on ollut seurakuntatalon laajennusosan säilyttämisen puolesta. Lisäksi hänellä on työkokemusta kirkkohallituksesta ja hän on tehnyt lisensiaatintyön, jossa käsiteltiin kirkon rakennuksia, myös Kirkkonummen kirkkoa. Hän on myös Suomen Arkkitehtiliitto SAFA:n, Rakennustaiteen Seura ry:n, Rakennusperinteen Ystävät ry:n, Rakennusperintö-SAFA:n (SAFAn alaosasto) ja Kyrkslätt Hembygdsföreningen rf:n jäsen.

Arviointi

Lupa-arkkitehdin esteellisyyden puolesta puhuu se, että hänellä on ollut mielipide seurakuntatalon säilyttämisen puolesta. Lisäksi hän on järjestänyt lautakunnan jäsenille tilaisuuden tulla katsomaan seurakuntatalon suunnittelijasta kertovaa dokumenttielokuvaa. Lupa-arkkitehti on lähettänyt lautakunnan jäsenille pitkän Powerpoint-esityksen, jossa kerrotaan, miksi seurakuntatalon laajennukselle ei pitäisi myöntää purkamislupaa. Esityksessä ei ole käsitelty purkamisen puolesta puhuvia seikkoja. Näiden seikkojen perusteella lienee selvää, että lupa-arkkitehdillä on ollut ennakoasenne seurakuntatalon purkamisasiasta.

Viranhaltijan ennakoasenne ei tarkoita sitä, että hän olisi esteellinen. Kuten edellä esitellystä oikeuskäytännöstä käy ilmi, myöskään julkinen kannanotto ratkaistavasta asiasta ei tee viranhaltijaa esteelliseksi, vaan esteellisyys voi muodostua, jos kannanoton katsotaan olevan epäasiallinen.

Lupa-arkkitehdin jääväminen, jos hän ei oikeasti ole esteellinen, muodostaisi menettelyvirheen. Tällainen päätös merkitsisi sitä, että lupa-arkkitehti joutuisi aiheettomasti pois hänen toimivallassaan olevan asian käsittelystä, hänellä olisi mahdollisuutta jättää lautakunnan ratkaisusta eriävää mielipidettä, jos lautakunta päättäisi hänen päätösesityksensä vastaisesti.

Sovelletut oikeusohjeet
Hallintolaki (434/2003) 28 ja 29 §

Muutoksenhaku
Muutoksenhakukielto, hallintolaki 29 § 3 mom.

Päätöshistoria